

Program

”Styr eller avgå” Utbildning av ny- och omvalda

Dag och tid

Onsdagen den 7 december 2023

09.00 Start

12.00 Lunch

15.30 Avslutning

Plats: Lokal Aulan, Fenix 1, Verner Malmstens Väg 1, Vaggeryd

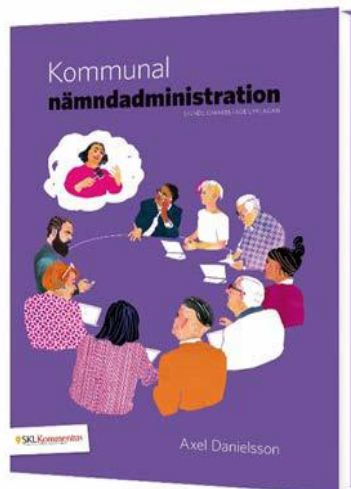
Målgrupp

- Fullmäktige, revision, kommunstyrelse, nämnder, bolagsstyrelser
- Kommundirektör, VD kommunala bolag, förvaltningschefer samt övriga som arbetar nära politiken exempelvis föredragande och nämndsekreterare.

FÖRELÄSARE

Axel Danielsson konsult och föreläsare med inriktning på styrning och ledning av kommuner och regioner och författare till handboken Kommunal nämndadministration.

LITTERATUR

Kommunal nämndadministration, sjunde upplagen.

Ordförande och vice ordförande rekommenderas att ha tillgång till handboken

Beställs av kommunen från SKR:s förlag:
www.adda.se/webbutik/bocker/kommunal-namndadministration2/

Bakgrund och syfte

Politikerna vill genomföra så mycket som möjligt av den egna politiken oavsett om de tillhör majoriteten, styrande i minoritet eller oppositionen.

Förvaltningens uppgift är att administrera och genomföra den politik som fullmäktige beslutat om och som ska verkställas av nämnder och styrelser.

En viktig förutsättning för att detta ska fungera är att anställda och förtroendevalda har samma uppfattning om vilket ansvar och vilka befogenheter som följer med deras respektive uppdrag. Detta kräver i sin tur kunskap om hur de formella och informella spelreglerna ska tolkas och tillämpas i praktiken.

Programmet

Under utbildningen kommer programpunkterna att prioriteras utifrån Axels genomgång av kommunens viktigaste styrdokument samt de intervjuer han genomfört med förtroendevalda och anställda i ledande ställning samt de frågor han fått från övriga deltagare.

Grundläggande förutsättningar gäller för styrning av den kommunala verksamheten

- Kommunala självstyrelsen
- Finansieringsprincipen
- Självkostnadsprincipen och förbudet mot spekulativ verksamhet
- Kommunala verksamheter av allmänt intresse
- Lokaliseringsprincipen
- Kommunala medlemskapet
- Likställighetsprincipen
- Kommunal näringsverksamhet
- Kommunalt stöd till privata företag

Politikernas ansvar och befogenheter - Vem styr vem?

Fullmäktiges ansvar och befogenheter

- Vilka ärenden ska fullmäktige besluta om?
- Kan kommunstyrelsen eller kommunalrådet stoppa en nämnd från att väcka ett ärende i fullmäktige?
- I vilka avseenden har fullmäktiges presidium förstärkts till förmån för fullmäktiges ansvarstagande?

Kommunstyrelsens ansvar och befogenheter

- Vad innebär det att kommunstyrelsen är kommunens ledande organ?
- På vilket sätt har kommunstyrelsens ställning förstärkts i den nya kommunallagen?
- Får kommunstyrelsen överta beslutanderätten i ett ärende som ankommer på nämnden att avgöra?
- Vilka obligatoriska ärenden ska uttryckligen kommunstyrelsen besluta om?

Nämndernas ansvar och befogenheter

- Vad menas med att nämnderna är kommunens förvaltande och verkställande organ och vad betyder detta för vilka ärenden som nämnderna ska besluta om?
- På vilket sätt har nämndernas ansvar för den kommunala verksamheten tydliggjorts i kommunallagen?

Övriga organs ansvar och befogenheter

Vilket ansvar och vilka befogenheter har ordförande, presidium, utskott, fullmäktigeberedning, nämndberedning och direktion.

Förvaltningens ansvar och befogenheter – Verkställighet eller beslut?

Vem avgör och på vilka grunder avgörs vad som ska bedömas som ren verkställighet och som ska hanteras av förvaltningen?

Beslut eller verkställighet

- Är det rätt att påstå att politikerna svarar för vad som ska åstadkommas medan förvaltningen svarar för hur det ska åstadkommas?
- Vad talar för att ett ärende bör avgöras genom beslut av nämnd och inte av förvaltningen som ren verkställighet?
- Skyldighetslagstiftning på individnivå
- Rättighetslagstiftning på organisationsnivå
- Förvaltningsledningens kompetens/ den politiska ledningens kompetens

Delegering av beslut

Merparten av alla beslut som nämnderna är ansvariga för fattas på delegation av anställda, utskott och ordförande m.fl.

- På vilket sätt ska redovisning, protokollföring och tillkännagivande av delegationsbesluten ske.

Hur fungerar den kommunala revisionen?

- I vilken utsträckning ska revisionen granska anställda/förtroendevalda? På vilket sätt har revisionen förstärkts och vad är god revisionsred?
- Får uppdrag som revisor återkallas?

Vägrad ansvarsfrihet och entledigande - Hur fungerar ansvarsutkrävandet?

Är de förtroendevaldas ansvar kollektivt eller individuellt samt på vilken grund kan man vägras ansvarsfrihet?

- Hur kan de som revisionen anmärkt på försvara sig?
- Revisionsansvar
- Straffansvar
- Skadeståndsansvar

Den kommunala ekonomin - Vad händer om verksamheten drivs med underskott?

- Vad innebär de att kommunallagens krav på att god ekonomisk hushållning är en målsättningsparagraf? Vem beslutar om budget, delårsrapport och årsredovisning?

Alternativa samverkansformer - Får kommuner samverka?

Kommunerna väljer i allt större utsträckning att samverka i olika former. Vilka möjligheter och utmaningar innebär de olika samverkansformerna?

- Gemensam nämnd
- Kommunalförbund
- Avtalssamverkan

Hur fungerar styrningen av de kommunala bolagen?

- Vilka kommunalrättsliga regler gäller för de kommunala bolagen?
- Varför och på vilket sätt har de rättsliga kraven på styrningen av de kommunala företagen skärpts?
- Är det rätt att påstå att bolagsstyrelsens uppgift är att fatta beslut ”för bolagets bästa”?

Vilka regler gäller för val av förtroendevalda?

Typiska frågor som uppkommer i samband med en ny mandatperiod är vem som är valbar, antalet som ska väljas, vilken valperiod som gäller och vilket valsätt som ska tillämpas vid val av ledamöter och ersättare till följande organ:

- Fullmäktige, fullmäktiges presidium, revisorer och sammankallande, kommunstyrelsen, kommunstyrelsens presidium, kommunalråd, obligatoriska och frivilliga nämnder, nämndpresidier, utskott, nämndberedningar, gemensam nämnd, direktion

Hur förbereds sammanträdena?

Tjänstemannaberedning

- Sakliga och opartiska tjänsteskrivelser, förslag till beslut, beslutsmotivering

Politisk beredning

- Ordförande-, presidie-, utskotts-, nämnd- och kommunalrådsberedning
- Det kommunallagsreglerade beredningstvävet

Kallelse/tillkännagivande

- Ansvarig, innehåll, tidpunkt, form, mottagare, förkortat tillkännagivande,
- Minoritetsskydd.

Vad gäller för genomförandet av sammanträden?

Inledningen

- Vem har närvarorätt/närvaroskyldighet respektive yttranderätt/skyldighet att lämna uppgifter?
- Inkallelseordning – vem tjänstgör för vem när förtroendevald har förhinder
- Jävsgrunderna och verkan av jäv
- Ordförandens tjänstgöring
- Justerare
- Föredragningslistan
- Anmälan av delegationsbeslut

Överläggningarna

- Yrkanden, propositionsordning och omröstning
- Yrkanden/förslag
- Andrahandsyrkanden
- Yrkanden med motiveringar
- Bordlägnings- och återremissyrkande
- Huvudförslag och motförslag

Beslutsgång

- Propositionsordning, propositionsvägran, kontraposition
- Omröstningsförfarande
- Röstplikt
- Utslagsröst
- Sluten omröstning
- Lottning

Beslut

- Acklamationsbeslut, majoritetsbeslut, relativ majoritet, kvalificerad majoritet, minoritetsbeslut
- Beslutsmotivering
- Reservationsrätt, rättsverkan, gruppreservation, blank, skriftlig, undertecknad, innehåll, omfattning, motiverad
- Protokollsanteckning
- Särskilda yttranden/uttalanden/röstförklaringar
- Proportionella val
- Hantering av motioner, interpellationer och frågor

Regler för överklagande av beslut

- Laglighetsprövning enligt kommunallagen, förvaltningsrättslig prövning enligt förvaltningslagen.